

взаємопов'язані та взаємозалежні з економічних, технологічних чи організаційних напрямів. [3, 4]

Від якості отриманих показників та від правильності їх розрахунку буде надалі залежати процес планування господарської діяльності підприємства.

[1] Апело Ю. Стартап, скейлап, скрюап. 42 інструменти для прискорення Lean- та Agile-розвитку бізнесу. – Фабула, 2021. – 240 с.

[2] Бізнес-планування : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. – К. : Знання, 2013. – 173 с.12.

[3] Тімар І.В. Особливості формування іміджу вітчизняних підприємств сфери послуг / І.В. Тімар // Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка і менеджмент – 2015: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку» (23-24 квітня 2015 року) Т. 9. – Дніпропетровськ: Вид. Біла К.О. – 2015. – С. 20-23.

[4] Government's Role in the Economy. URL: <http://www.let.rug.nl/usa/outlines/economy-1991/howthe-united-states-economy-works/governments-role-in-the-economy.php>.

УДК 658.12

ОСНОВИ КЛАСИФІКАЦІЇ БІЗНЕС-ПЛАНІВ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

BASICS OF CLASSIFICATION OF BUSINESS PLANS AT DOMESTIC ENTERPRISES

А. С. Зайцева канд. економ. наук.¹, Ж. О. Чайка²

¹ *ХНУ імені В.Н. Каразіна (м. Харків)*

² *Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

A. S. Zaitseva PhD (Econ.)¹, J. O. Chajka²

¹ *KhNU named after V.N. Karazina (Kharkiv)*

² *Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

В сучасних умовах у практиці господарської діяльності можна зустріти велику кількість різновидів бізнес-планів. Всі вони будуть відрізнятися один від одного за різними ознаками: за формою, за об'єктами бізнесу, за змістом, за метою, по структурі. Узагальнюючи існуючі види, у таблиці 1 наведено класифікацію видів бізнес-планів.

Таблиця 1

Класифікація видів бізнес-планів

Класифікаційна ознака	Види бізнес-планів
За змістом запланованих рішень	- стратегічні; - тактичні; - оперативні.
За терміном планування	- довгострокові; - середньострокові; - короткострокові.
Орієнтування на кінцевого споживача	- керівництво та менеджери самої організації; - потенційні інвесторів, фінансові установи та інвестиційні фонди; - органи державного управління; - бізнес-партнери (споживачі, спонсори, лізингодавці).
За об'єктом планування	- бізнес-план підприємства загалом (в основному це компанії-новачки); - бізнес-плани структурних підрозділів, напрямів діяльності; - бізнес-план групи підприємств (холдингу, асоціації, концерну).
Мета розробки	- інвестиційні бізнес-плани (проекти); - бізнес-плани розвитку; - прогнози розвитку; - плани фінансового оздоровлення (санації); - бізнес-плани модернізації, приватизації, реорганізації, реструктуризації; - бізнес-плани обґрунтування лізингу.
За обсягом представленою інформації	- скорочений варіант; - повний.

Джерело: узагальнено автором на основі даних [1-2]

Враховуючи досвід діяльності суб'єктів господарювання, можна говорити про те, що бізнес-планами, що найбільш часто розробляються, є: інвестиційні бізнес-плани (проекти) та бізнес-плани розвитку підприємства.

Кожен з них відіграє свою роль у системі планування, кожен з них має своє місце та свій об'єкт у сфері внутрішньовиробничого планування. Можливо таке, що підприємство матиме лише один бізнес-план розвитку і кілька бізнес-планів інвестиційних проектів.

Варто зазначити, що незалежно від видів, бізнес-плани розробляється «на вимогу». Підготовка бізнес-плану дозволяє успішно розв'язати конкретне завдання бізнес-плану. Повинен бути представлений у формі, що дозволяє зацікавленій особі одержати чітке уявлення про суть справи, ступінь своєї участі в ній, обсяг і ступінь конкретизації розділів бізнес-плану визначаються специфікою й областю діяльності. [3, 4]

Аналіз значної кількості розроблених бізнес-планів американських

компаній дозволяє представити типову для них структуру, що містить такі розділи: цілі діяльності; опис бізнесу; аналіз ситуації на ринку галузевого характеру; унікальні та відмінні риси продукції (послуг) від конкурентної; інвестиційний клімат і ризики; принцип реалізації продукції; персонал; існуючі джерела фінансування; додатки (за необхідністю). [5, 6]

Особливу увагу при розробці бізнес-планів компанії США приділяють розділу «фінансування», тому що саме в цьому розділі бізнес-плану складається реальна картина фінансових результатів діяльності підприємства, його прибутків і збитків, змін у структурі активів і пасивів, у розрахунках з партнерами. Орієнтуючись на ці результати можна розробити прогноз показників фінансових результатів, визначити джерела фінансування, сформулювати модель дисконтування грошових потоків, встановити точку беззбитковості.

[1] Бізнес-планування : навч. посіб. / Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. – К. : Знання, 2013. – 173 с.

[2] Бурик Т.Г. Планування діяльності підприємства. – К.: ЦУЛ, 2019. – 250с.

[3] Вествуд Дж. Як скласти маркетинговий план. – Фабула, 2020 – 176 с.

[4] Должанський І.З. Бізнес план: технологія розробки.- К.:ЦУЛ, 2019. – 384с.

[5] Македон В.В. Бізнес планування. – К.: ЦУЛ, 2022. – 236 с.

[6] Govern ment’s Role in the Economy. URL: <http://www. le t rug. nl/usa/outlines/economy-1991/howthe-united-states-economy-works/governments-role-in-the-economy php>

УДК 624.012.4:699.812

КОНКРЕТИЗАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ЗОБОВ’ЯЗАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ»

SPECIFICATION OF THE ESSENCE OF THE CONCEPT "OBLIGATIONS OF BUDGET INSTITUTIONS"

О.М. Іванюк

«Київського національного економічного університету ім.Вадима Гетьмана» (м. Київ)

О.М. Ivanjuk

"Vadim Hetman Kyiv National University of Economics" (Kyiv)

Бюджетне зобов’язання — це будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити